

Waarom Microsoft de strijd om digitale soevereiniteit dreigt te verliezen

Door Frank , 31 mei 2026

Waarom Microsoft de strijd om digitale soevereiniteit dreigt te verliezen

Een analyse van de historische verschuiving van Duitse overheden naar open-source software, onderbouwd met onafhankelijke bronnen

Door Frank Dumon

Het is een fascinerend en belangrijk verhaal – digitale soevereiniteit wordt steeds meer een geopolitieke kwestie, en de Duitse aanpak biedt een blauwdruk die andere overheden serieus zullen bestuderen. In de noordelijke Duitse deelstaat Sleeswijk-Holstein, ingeklemd tussen de Noordzee en de Oostzee, is iets gebeurd dat de wereldwijde tech-industrie niet zag aankomen. Zonder spektakel of internationale persconferenties heeft de deelstaatregering besloten Microsoft Windows en bijbehorende software systematisch te vervangen door Linux en open-source alternatieven. Wat op het eerste gezicht lijkt op een technische migratie, is in werkelijkheid een geopolitiek statement van historische proporties.

De cijfers achter de migratie

De feiten zijn concreet. Sleeswijk-Holstein heeft meer dan 40.000 gebruikersaccounts en ruim 100 miljoen e-mails en agenda-items succesvol overgezet van Microsoft Exchange en Outlook naar de open-source platformen Open-Xchange en Mozilla Thunderbird. Tegen eind 2025 moeten 80% van de 30.000 werkplekken van de deelstaat draaien op Linux en open-source software. De digitaliseringsminister Dirk Schrödter vatte de nieuwe houding tegenover Microsoft Teams kernachtig samen: "We're done with Teams" – niet "we evalueren alternatieven", maar gewoon: "we zijn er klaar voor".

De technologische vervangingen zijn volwassen en bedrijfskritisch inzetbaar:

1. [LibreOffice](#) vervangt Microsoft Word en Excel
2. [Open-Xchange](#) neemt de rol over van Outlook voor e-mail en agenda
3. [Nextcloud](#), een Duits ontwikkeld platform, vervangt SharePoint voor bestandsbeheer en samenwerking
4. [Linux](#) wordt het desktop-besturingssysteem voor de gehele overheidsinfrastructuur

Waarom nu? Het soevereiniteitsargument

Het cruciale verschil met eerdere pogingen – zoals het mislukte LiMux-project in München – is de onderliggende motivatie. München schakelde destijds over om kosten te besparen; een argument dat kwetsbaar bleek toen migratiekosten opliepen en gebruikers weerstand boden. Sleeswijk-Holstein migreert daarentegen uit strategische noodzaak: digitale soevereiniteit.

De katalysator kwam in juni 2025, tijdens een hoorzitting in de Franse Senaat. Anton Carniaux, juridisch directeur van Microsoft Frankrijk, getuigde onder ede dat het bedrijf *niet kon garanderen* dat data in Europese datacenters beschermd zou blijven tegen toegang door de Amerikaanse overheid, vanwege de U.S. Cloud Act. Voor Europese regeringen die belastinggegevens, justitiële dossiers en veiligheidsinformatie beheren, was dit een wake-up call.

Zoals de Duitse Europarlementariër Alexander Geese het stelde op de Nextcloud Summit in München: Europa riskeert "gechanteerd te worden door zowel Amerikaanse als Chinese techreuzen". Wanneer een wetgever die mede de Digital Services Act schreef, dit taalgebruik hanteert, weet je dat de relatie tussen Europese overheden en Amerikaanse techbedrijven fundamenteel is verschoven.

Een Europese domino-effect

LibreOfficeWat in Sleeswijk-Holstein begon, bleek geen geïsoleerd incident. Denemarken kondigde in de zomer van 2025 aan dat het Ministerie van Digitalisering zou overstappen van Microsoft naar Linux en LibreOffice, met als doel volledige migratie tegen eind 2025. De Deense minister Caroline Stage Olsen formuleerde het kernachtig: "Een democratie kan niet toestaan zo afhankelijk te worden van enkele buitenlandse leveranciers dat het de vrijheid verliest om onafhankelijk te handelen".

Oostenrijk zette de volgende stap door in november 2025 een top over Europese digitale soevereiniteit te organiseren in Berlijn, waar alle 27 EU-lidstaten een handvest ondertekenden dat open-source oplossingen prioriteert als mechanisme voor digitale autonomie. Dit is geen beleidsvoorkeur meer; dit is een geopolitieke heroriëntatie.

Microsoft's reactie: stilte en prijsverhogingen

Opvallend aan Microsoft's respons is de afwezigheid van directe communicatie over de soevereiniteitsvraag. Er is geen senior executive die publiekelijk ingaat op de data-beschermingsgaranties die Europese regeringen eisen. In plaats daarvan verhoogde het bedrijf de prijzen voor Dynamics 365 met 10% en paste het de Azure-kosten aan. Voor overheden die al twijfelden aan hun afhankelijkheid, voelden deze commerciële beslissingen niet als normale bedrijfsvoering aan, maar als bevestiging van hun zorgen.

Tegelijkertijd rapporteerde Microsoft voor het kwartaal eind september 2025 een omzet van \$77,7 miljard, een stijging van 18% jaar-op-jaar. Deze cijfers tonen een bedrijf dat op het hoogtepunt van zijn macht lijkt – maar ze weerspiegelen nog niet de structurele verschuiving bij zijn meest strategische klanten: soevereine staten.

Waarom dit project wél kan slagen

Experts wijzen op één cruciale factor die dit keer het verschil maakt: change management. François Pellegrini, IT-professor gespecialiseerd in overheidsmigraties,

benadrukt dat gebruikersweerstand – niet de technologie – het LiMux-project in München ondermijnde. Sleeswijk-Holstein leerde van die fouten:

1. De migratie werd gefaseerd uitgevoerd, beginnend met e-mail
2. Gebruikerstrainingen gingen vooraf aan elke migratiefase
3. Politieke steun bleef consistent gedurende het hele proces

Benjamin Jean van consultancybureau IN3 beschreef de relatie tussen Europese overheden en Microsoft's licentiemodel als **"by the throat"** – een relatie van gevangenschap, niet partnerschap. Wat we nu zien, is de systematische bevrijding daarvan.

De weg vooruit

De komende twee tot drie jaar zijn beslissend. Als Sleeswijk-Holstein tegen eind 2026 kan aantonen dat 30.000 overheidscomputers stabiel draaien op Linux, dat 60.000 ambtenaren productief werken met open-source tools, en dat de migratie binnen budget en planning is voltooid, dan ontstaat er een blauwdruk die elke overheid ter wereld kan volgen.

Dat is wat Microsoft werkelijk moet vrezen: niet het verlies van individuele contracten, maar het ontstaan van een gedocumenteerd, reproduceerbaar exit-plan dat de perceptie van risico wegneemt. Zodra de vraag in overheids-IT-afdelingen verschuift van "Kunnen we dit?" naar "Wanneer beginnen we?", verandert het speelveld fundamenteel.

De Duitse deelstaat heeft bewezen dat de uitfasering mogelijk is. Europa bewijst dat de herwonnen vrijheid realiteit is. De rest van de wereld bekijkt de afgelegde weg in stilte. De enige open vraag is of Microsoft begrijpt wat het werkelijk tegenover zich heeft, en of het een antwoord heeft dat verder gaat dan zijn "afhankelijk maken" aan te houden.

Overheden vertrekken niet omdat ze een beter product hebben gevonden. Ze vertrekken omdat ze iets hebben gevonden waar ze meer vertrouwen in hebben. En in de relatie tussen een overheid en de technologie waarmee zij haar land bestuurt, is vertrouwen een noodzaak. Het is de fundering. En eens die fundering barst, repareert geen prijsverlaging of product update dat nog.

Bronvermelding

1. EagleEyeT, "German State Schleswig-Holstein Ditches Microsoft for Open Source Software in 2025"
2. The Register, "Schleswig-Holstein waves auf Wiedersehen to Microsoft stack"
3. ITsFoss, "Germany's Schleswig-Holstein Completes Massive Email Migration"
4. Heise Online, "Goodbye, Microsoft: Schleswig-Holstein relies on Open Source"
5. LinuxSecurity, "Understanding Schleswig-Holstein's Bold Move to Open Source"
6. X/Twitter, "Microsoft Q3 2025: Revenue Up 18.4% to \$77.7B"
7. Anadolu Agency, "US tech giants report revenues for July-September"
8. Convotis, "Microsoft: U.S. Access to EU Data Confirmed"
9. Forbes, "Microsoft Can't Keep EU Data Safe From US Authorities"
10. The Register, "Microsoft admits it 'cannot guarantee' data sovereignty"
11. UK Diplomatie, "Summit on European Digital Sovereignty delivers landmark commitments"
12. ÖAW, "Austrian initiative: EU commits to digital sovereignty"
13. SCiDA, "In the Name of Sovereignty?"
14. PCMag, "Denmark Wants to Dump Microsoft Software for Linux, LibreOffice"
15. OMG! Ubuntu, "Denmark's Government Ditches Microsoft for Open Source"
16. Nextcloud Blog, "EU Governments bet on Nextcloud to replace SharePoint"
17. The Document Foundation, "LibreOffice 25.8 Backgrounder"

Deze analyse is gebaseerd op openbaar beschikbare bronnen per mei 2026. De Jakobijn streeft naar nauwkeurigheid, maar raadt lezers aan kritisch te blijven en primaire bronnen te raadplegen voor beleidsbeslissingen.